
Shri Shukaprotam Vishnoh Viradrupavarnanam

श्रीशुकप्रोक्तं विष्णोः विराड्रूपवर्णनम्

Document Information

Text title : Shri Shukaprotam Vishnoh Viradrupavarnanam

File name : shukaprotamVishNoHvirADrUpavarNanam.itx

Category : vishhnu, vishnu, bhAgavatapurANa

Location : doc_vishhnu

Proofread by : PSA Easwaran

Description/comments : bhAgavatapurANa | adhyAya 2/1/24-37||

Latest update : September 6, 2025

Send corrections to : sanskrit at cheerful dot c om

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

September 6, 2025

sanskritdocuments.org

श्रीशुकप्रोक्तं विष्णोः विराडूपवर्णनम्

श्रीशुक उवाच ।

जितासनो जितश्वासो जितसङ्गो जितेन्द्रियः ।
स्थूले भगवतो रूपे मनः सन्धारयेद्विया ॥ २३ ॥

विशेषस्तस्य देहोऽयं स्थविष्ठश्च स्थवीयसाम् ।
यत्रेदं दृश्यते विश्वं भूतं भव्यं भवच्च सत् ॥ २४ ॥

आण्डकोशे शरीरेऽस्मिन् सप्तावरणसंयुते ।
वैराजः पुरुषो योऽसौ भगवान् धारणाश्रयः ॥ २५ ॥

पातालमेतस्य हि पादमूलं
पठन्ति पार्ष्णिप्रपदे रसातलम् ।
महातलं विश्वसृजोऽथ गुल्फौ
तलातलं वै पुरुषस्य जङ्घे ॥ २६ ॥

द्वे जानुनी सुतलं विश्वमूर्ते-
रूरुद्वयं वितलं चातलं च ।
महीतलं तज्जघनं महीपते
नभस्तलं नाभिसरो गृणन्ति ॥ २७ ॥

उरःस्थलं ज्योतिरनीकमस्य
ग्रीवा महर्वदनं वै जनोऽस्य ।
तपो रराटीं विदुरादिपुंसः
सत्यं तु शीर्षाणि सहस्रशीर्षाः ॥ २८ ॥

इन्द्रादयो बाहव आहुरुस्त्राः
कर्णौ दिशः श्रोत्रममुष्य शब्दः ।
नासत्यदस्त्रौ परमस्य नासे
घ्राणोऽस्य गन्धो मुखमग्निरिद्धः ॥ २९ ॥

द्यौरक्षिणी चक्षुरभूत्पतङ्गः
पक्ष्माणि विष्णोरहनी उभे च ।
तद्भ्रूविजृम्भः परमेष्ठिधिष्य-
मापोऽस्य तालू रस एव जिह्वा ॥ ३० ॥

छन्दांस्यनन्तस्य शिरो गुणान्ति
दंष्ट्रा यमः स्नेहकला द्विजानि ।
हासो जनोन्मादकरी च माया
दुरन्तसर्गो यदपाङ्गमोक्षः ॥ ३१ ॥

व्रीडोत्तरोष्ठोऽधर एव लोभो
धर्मः स्तनोऽधर्मपथोऽस्य पृष्ठम् ।
कस्तस्य मेढ्रं वृषणौ च मित्रौ
कुक्षिः समुद्रा गिरयोऽस्थिसङ्घाः ॥ ३२ ॥

नद्योऽस्य नाड्योऽथ तनूरूहाणि
महीरूहा विश्वतनोर्नृपेन्द्र ।
अनन्तवीर्यः श्वसितं मातरिश्वा
गतिर्वयः कर्म गुणप्रवाहः ॥ ३३ ॥

ईशस्य केशान् विदुरम्बुवाहान्
वासस्तु सन्ध्यां कुरुवर्य भूम्नः ।
अव्यक्तमाहुर्हृदयं मनश्च
सचन्द्रमाः सर्वविकारकोशः ॥ ३४ ॥

विज्ञानशक्तिं महिमामनन्ति
सर्वात्मनोऽन्तःकरणं गिरित्रम् ।
अश्वाश्वतर्युष्ट्रगजा नखानि
सर्वे मृगाः पशवः श्रोणिदेशे ॥ ३५ ॥

वयांसि तद्द्याकरणं विचित्रं
मनुर्मनीषा मनुजो निवासः ।
गन्धर्वविद्याधरचारणाप्सरः
स्वरस्मृतीरसुरानीकवीर्यः ॥ ३६ ॥

ब्रह्माऽऽननं क्षत्रभुजो महात्मा
विडूरुरङ्घ्रिश्रितकृष्णवर्णः ।

नानाभिधाभीज्यगणोपपन्नो

द्रव्यात्मकः कर्म वितानयोगः ॥ ३७ ॥

इति श्रीमद्भागवतमहापुराणे द्वितीयस्कन्धे प्रथमाध्यायान्तर्गतं

श्रीशुकप्रोक्तं विष्णोः विराडूपवर्णनं समाप्तम् ।

भागवतपुराण । अध्याय २/१/२४-३७ ॥

bhAgavatapurANa . adhyAya 2/1/24-37..

Proofread by PSA Easwaran

——
Shri Shukaprotam Vishnoh Viradrupavarnanam
pdf was typeset on September 6, 2025

——
Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

